

мування соціальної сфери, а також викликами і обмеженнями, які нині породжує демографічний фактор щодо можливостей забезпечення сталого економічного розвитку.

Значне місце у рецензованій книзі відведено і викладу результатів порівняльного аналізу сучасного стану відтворення населення і демографічних перспектив України та Росії: завершують видання фрагменти книги «Население России и Украины». У ній на багатому фактичному матеріалі дається комплексна порівняльна оцінка перебігу основних демографічних процесів та стану демографічних структур у цих двох країнах переважно за сучасний період їх становлення як незалежних держав. Водночас проникнення, у ряді випадків, у спільну демографічну історію цих країн дає автору матеріал для пояснення спільних рис і певних відмінностей щодо сучасних тенденцій їх демографічного розвитку та особливо – для уточнення демографічних перспектив.

У книзі міститься аналіз сучасного наукового доробку різних авторів у царині демографічних прогнозів для України і Росії і подано (у розділі 3) прогностичні сценарії, методичні аспекти та основні результати багатоваріантного імовірнісного демографічного прогнозу для цих країн, розробленого автором у співпраці з російськими колегами—демографами. Особливо варто наголосити на науковій новизні методологічних підходів та застосованого методичного інструментарію імовірнісного прогнозування демографічних процесів. Привертає увагу і становить безумовний інтерес з точки зору практичного використання вміщений у цій роботі табличний і графічний матеріал, що відображає прогностичні оцінки найбільш значущих демографічних показників на довгострокову перспективу (до 2050 р.).

Рецензоване видання підготовлено професіонально, поєднує високий науковий рівень і стиль викладення матеріалів з належним їх мовно-літературним та художнім оформленням. Воно становить велику наукову і практичну цінність, є надзвичайно всебічним та вельми актуальним і, безперечно, знайде безліч вдумливих читачів у колі науковців, викладачів, політиків, фахівців із соціально-демографічних проблем та з державного управління.

Ю.М. ПАХОМОВ,
*Директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин,
академік Національної академії наук України*

РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ Е.М. ЛІБАНОВОЇ
**„БІДНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ, МАСШТАБИ,
НАСЛІДКИ”²**

На рубежі третього тисячоліття визначальними рисами соціально-економічного розвитку є динамізм, масштабність, багатовекторність змін у всіх сферах суспільного життя, що потребує модернізації соціальної політики. Одна з головних сучасних тенденцій соціального розвитку – інтенсивне зростання нерівності у розподілі доходів, поляризація суспільства на бідних і багатих. Бідність населення створює обмеження для розвитку економіки, гальмує проведення необхідних соціальних реформ, призводить до погір-

² Лібанова Е.М. Бідність населення України: причини, масштаби, наслідки...—К. КНЕУ, 2008. — 328 с.

шення кількісних і якісних параметрів людських ресурсів, що негативно позначається на народжуваності, здоров'ї нації, можливості здобути якісну освіту, мотивації до праці та соціальної активності. Це ставить нові, складні завдання перед науковою спільнотою, сутність яких пов'язана з опануванням, узагальненням, поясненням тенденцій, закономірностей еволюції суспільства в цілому, нерівності і бідності зокрема. З огляду на це, актуальність монографічного дослідження Е.М. Лібанової „Бідність населення України: причини, масштаби, наслідки” не викликає сумнівів.

У роботі ґрунтовно розглядаються сутність бідності як філософської та соціально-економічної категорії, її форми і методи вимірювання, чинники та наслідки. Особливу увагу привертає дослідження автором бідності в контексті людського розвитку, її впливу на основоположні можливості людини – прожити довге й здорове життя, мати доступ до освіти та знань, гідний рівень життя.

У монографії зібрано й всебічно проаналізовано багатий теоретичний і статистичний матеріал, який ілюструє профілі бідності з використанням цілого арсеналу критеріїв, методів та показників (у тому числі картографії). Автору вдалося запропонувати нові шляхи вирішення проблем бідності і нерівності в Україні, що не обмежуються традиційними заходами, а виходять на рівень макроекономічного регулювання цінових чинників факторів виробництва, утворення та перерозподілу доходів.

Наукова монографія Е.М. Лібанової „Бідність населення України: причини, масштаби, наслідки” містить результати ґрунтового аналізу проблем бідності та нерівності в Україні, відзначається науковою новизною, становить великий інтерес для науковців, фахівців, аспірантів та студентів суспільних, гуманітарних спеціальностей.

А.М. КОЛОТ,
*проректор з науково-педагогічної роботи
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор економічних наук, професор*

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ “ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ: МЕХАНІЗМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ”³

Монографія “Людський потенціал: механізми збереження та розвитку” – цікаве і ґрунтовне дослідження колективу авторів, яке має теоретичне і практичне значення. Перш за все, вона дає цілісне уявлення про загальний вектор розвитку сучасного суспільства – пріоритетність задоволення потреб та можливостей розвитку людини як критерію добробуту населення та ефективності соціально-економічної політики країни.

Значний вплив на формування сучасних уявлень про людський розвиток як процес, в центрі якого – реалізація прав, потреб і здібностей людини, мала концепція розширення людського вибору А. Сена та інших дослідників. Визначальною ідеєю цієї концепції стало

³ Людський потенціал: механізми збереження та розвитку: Монографія / НАН України. Ін-т економіки пром-сті / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін. – Донецьк, 2008. – 468 с.